Rok 3. Warszawa, 7 listopada 1925 roku. № 5

PRZEMYSŁ PIWOWARSKI

ORGAN CENTR. ZWIĄZKU PRZEMYSŁU PIWOWARSKIEGO I SŁODOWNICZEGO W RZECZYPOSPOLIT. POLSKIEJ

REDAKCJA i ADMINISTRACJA — Warszawa, Wiejska 17. — Telefon 5-96. Otwarta od 1 do 3 po poł.

PAKUNKI
WĘŻE DO PIWA I WODY
GUMKI DO FLASZEK
AZBEST
MATERJAŁY JZOLACYJNE
MANOMETRY
BUKSY DO SZPUNTÓW
SZCZOTKI DO MYCIA FLASZEK I ANTAŁKÓW
WENTYLE REDUKCYJNE
ZATWORY DO BUTELEK
OBCIĄGACZKI DO PIWA
APARATY DO SZPUNTOWANIA
MIELMANN
WIMEX AG
BERLIN-SCHÖNEBERG
REPREZENTANT: „GAMBRINUS” SP. Z OGR. ODP.
WARSZAWA MONIUSZKI 11 × ADR. TEL.: GAMBRINUS

Rok 3. Warszawa, 7 listopada 1925 roku. № 5

PRZEMYSŁ PIWOWARSKI

ORGAN CENTRALNEGO ZWIĄZKU PRZEMYSŁU PIWOWARSKIEGO I SŁODOWNICZEGO W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

REDAKCJA i ADMINISTRACJA — Warszawa, Wiejska 17. — Telefon 5-96. Otwarta od 1 do 3 po poł.

Racjonalne zużytkowanie słodzin.

O słodzinach pisze H. C. Dryden w „Journal of the Institute of Brewing" i Windisch w „Wochenschrift für Brauerei":

Słodziny mokre, po wyrzuceniu ich z kadzi filtracyjnej zawierają przeciętnie 76% wody, ilość ta wskutek prasowania słodzin przed suszeniem zostaje zmniejszoną do 63%. Płyn wyciśnięty ze słodzin zawiera około 6% drobnych cząsteczek substancji pożywnej, która zwykle przepada bezużytecznie. Takiego płynu otrzymujemy podczas suszenia słodzin w aparacie (produkującym 400 kilogramów suchych słodzin na godzinę) w przeciągu 24 godzin około 25 hektolitrów, co w przybliżeniu wyda przeszło 300 kilogramów suchej masy. Skład chemiczny tej substancji w porównaniu składu słodzin suchych przedstawia się następująco:

ZAWARTOŚĆ	W słodzinach suchych	W suchej substancji płynu wyprasowanego ze słodzin
1. Wody	12.0%	12.0%
2. Tłuszczu.	6.1%	8.5%
3. Białka	19.5%	27.8%
4. Węglowodanów strawnych	43.8%	38.3%
5. Popiołu	4.0%	7.2%
6. Drzewnika	14.6%	6.2%

Z porównania powyższego wynika, że wartość pożywna substancji stałych płynu, wyciśniętego ze słodzin jest o wiele wyższa niż samych słodzin, byłoby więc wskazanem jaknajmniejsze marnowanie tego cennego produktu. Gęsty płyn wyprasowany ze słodzin wlany do jakiegokolwiek zbiornika prędko utworzy na dnie osad, w którym po zlaniu płynu rzadszego znajdziemy około 10% substancji pożywnej. Osad ten, zmieszany z mokremi słodzinami, podwyższy wydajność suchej masy słodzin więcej niż o 5%.

Słodziny suche są wyśmienitą paszą dla owiec, krów i koni, w mniejszym stopniu nadają się dla nierogacizny. Wartość pożywna słodzin suchych wyraża się w stosunku do wartości pożywnej jęczmienia, jak 100 do 93. Wyższa wartość pożywna słodzin w porównaniu do jęczmienia tłomaczy się tem, że słodziny posiadają o wiele większą zawartość tłuszczu i ciał białkowych, które swą wartością pożywną przewyższają w dwójnasób wartość pożywną krochmalu lub innych ciał strawnych, znajdujących się w jęczmieniu.

Skład chemiczny jęczmienia w porównaniu do słodzin suchych przedstawia się następująco:

ZAWARTOŚĆ	W jęczmieniu	W słodzinach suchych
1. Wody	15.0%	12.0%
2. Tłuszczu.	1.5%	6.1%
3. Białk	8.6%	19.5%
4. Węglowodanów strawnych	67.9%	43.8%
5. Popiołu	2.6%	4.0%
6. Drzewnika	4.4%	14.6%

Ścisły związek rolnictwa z piwowarstwem znanym jest ogólnie. Rolnik uprawia rolę, sieje i zbiera jęczmień, piwowar przerabia go na słód i piwo, biorąc z ziarn jęczmienia trzy czwarte ogólnej zawartości ekstraktu, głównie krochmal. Pozostałość, składającą się z tłuszczu i większej ilości białka zwraca piwowar rolnikowi pod postacią paszy pożywnej — słodzin.

Inż. *M. Kiwerski.*

Przemysł piwowarski jako podatnik.

(Artykuł niniejszy był drukowany w „Dzienniku Poznańskim" w numerze poświęconym przemysłowi fermentacyjnemu.

Pomimo upadku i trudności, z jakimi przemysł piwowarski bezustannie walczyć jest zmuszony, jako podatnik, odgrywa on bardzo poważną rolę, niezawsze należycie docenianą przez społeczeństwo, a co gorsze przez władze przemysłowe i skarbowe.

Wartość tegorocznej produkcji, podług średniej ceny hurtowej, oceniamy w przybliżeniu na 125 miljonów złotych. Jak wiadomo piwo jest obłożone wysokim podatkiem od spożycia, który łącznie z innemi świadczeniami na rzecz skarbu, bez daniny majątkowej, wynosi przeciętnie, podług obliczeń Centralnego Związku Przemysłu Piwowarskiego w Rzplitej Polskiej, około 22% wpływów brutto, co stanowi okrągłą sumę 27½ miljona złotych rocznie. Ten ciężar podatkowy dźwiga 243 czynnych browarów w postaci podatków pośrednich i bezpośrednich, wraz ze świadczeniami na rzecz ciał samorządowych.

Z wyżej wymienionej sumy około 20 miljonów przypada na rzecz skarbu, reszta zasila kasy komunalne.

Podług urzędowego zestawienia za I-sze półrocze b. r. z tytułu podatków pośrednich i bezpośrednich wpłynęło do kas skarbowych ogółem 220 miljonów, co w stosunku rocznym wyniesie w przybliżeniu 440 miljonów, przy zachowaniu zdolności płatniczej podatników.

Jak z powyższego wynika, udział przemysłu piwowarskiego jest bardzo poważny, bo wynosi 4½%, czyli jedną dwudziestą drugą część ogólnych wpływów z tytułu podatków pośrednich i bezpośrednich.

Piwo, przechodząc z rąk producenta do rąk kupców, restauratorów lub hurtowników, osiąga obrót wartości conajmniej 250 miljonów, która to suma staje się podstawą nowego źródła podatkowego (dochodowy, patentowy, przemysłowy, wojewódzki, i t. d.).

Sądząc z powyższego dochodzimy do wniosku, że opodatkowanie piwa jest zbyt wysokie i że skarb i ciała samorządowe czerpią zbyt wysokie dochody z przemysłu piwowarskiego i właśnie w tym niezmiernie krytycznym momencie, jaki piwowarstwo obecnie przeżywa.

W roku bieżącym produkcja browarów w Polsce nie przekroczy 25% produkcji przedwojennej, a stanowić będzie zaledwie 20% ogólnej zdolności produkcyjnej. Z tego chociażby względu oczekiwać by należało wydatnej pomocy ze strony czynników kompetentnych. Pomoc ta powinna się wyrażać w udzieleniu długoterminowych kredytów, obniżeniu opłat akcyzowych, a przedewszystkiem w rewizji ustaw, utrudniających handel piwem.

Sprawa kredytów przemysłowych, jak i obniżenie opłat z tytułu akcyzy są w chwili obecnej nieaktualne i dlatego nie będziemy się niemi zajmować. Inaczej jednak przedstawia się sprawa ograniczeń, stosowanych w handlu piwem a wprowadzonych w r. 1920 na mocy nieżyciowej ustawy przeciwalkoholowej. Ograniczenia te krępują piwowarstwo w trzech kierunkach: 1) zwężają rynek zbytu dla piw, zawierających więcej aniżeli 2½% alkoholu; 2) utrudniają browarom dążenie do gotowania piw wyższych jakości i 3) powodują zmniejszenie spożycia piwa na korzyść wódki, przez co wpływają na wysokość cen piwa.

Przyznać musimy, że względem jakości, tak smaku, jak i wartości odżywczej piwa w roku bieżącym są znacznie lepsze, co jest zasługą ustawy o opodatkowaniu piwa, zabraniającej warzenia piw z brze-

czki słabszej aniżeli 9% podług cukromierza. Widzimy więc, że w tym wypadku władze skarbowe, opracowywując tekst ustawy, uwzględniły postulaty przemysłowców i wyniki nie dały długo na siebie czekać. Co jednak osiągnęła jedna ustawa — niweczy druga. Ustawa przeciwalkoholowa, utrudniając handel piwem o większej wartości odżywczej a równie nieznacznej ilości alkoholu (3% do 4%), dotkliwie obniża spożycie z ujmą dla spożywcy, skarbu i wytwórcy. Piwa dubeltowe, warzone z brzeczki, zawierającej znacznie większą ilość ekstraktu słodowego, które mogłyby liczyć na bardzo duży popyt i zadowolniłyby najwybredniejszego spożywcę, w myśl przepisów ustawy przeciwalkoholowej, są uważane za równie szkodliwe dla organizmu ludzkiego, jak 45 stopniowa wódka (?) lub 90 stopniowy spirytus dla celów leczniczych (??) i dla tego mogą być sprzedawane tylko tam, gdzie sprzedający posiada koncesję, które stale i stopniowo mają być redukowane. Stawianie w jednej kategorji „trunków" wódki, araku i piwa zawierającego najwyżej 4% alkoholu, jest conajmniej nieporozumieniem.

To właśnie nieporozumienie jest dzisiaj kamieniem, przytłaczającym rozwój piwowarstwa w Polsce, pod tym względem pozostającego bardzo w tyle w szeregu krajów zachodnich.

Wprowadzenie do wolnego niekoncesjonowanego handlu napoju nieszkodliwego a przeciwnie pożytecznego według licznych orzeczeń niedomorosłych uczonych, jakim jest piwo, zawierające do 4% alkoholu, da możność rozszerzenia rynków zbytu i zapewni rozwój piwowarstwu polskiemu, skarbowi — dochody a spożywcy wartościowy napój.

W. A.

Ciekawe zestawienie.

W Polsce w ciągu roku pracuje się 2.266 godzin, w Niemczech 3.050 godzin czyli o 30% więcej. Zestawienie to ułatwia nam w znacznym stopniu zrozumienie ciężkiej sytuacji naszego przemysłu i handlu w stosunku do konkurencij zagranicznej.

Porównanie wywozu jęczmienia z Polski za okres czasu od stycznia do września w roku 1924 i 1925.

Wywóz jęczmienia we wrześniu 1924 roku wynosił 25.940 t., w roku bieżącym cyfra ta spadła do 11.298 t., co w złotych wyraziło się w sumie 1.492.000 zł. za wrzesień roku 1924, wówczas gdy wywóz jęczmienia we wrześniu roku 1925 dał 2.664.000.

Wywóz jęczmienia w okresie czasu od stycznia do września 1924 r. równał się 80.424 t. w roku 1925 wynosił 28.842 t., co wyraziło się w odpowiednich sumach 12.356.000 zł. za wspomniany okres czasu 1924 r. i 7.193.000 zł. w roku bieżącym do dnia 1 października.

Wpływy z podatku piwa za m. wrzesień r. b.

Podatek od piwa za miesiąc wrzesień według urzędowych danych dał Skarbowi 865.480 zł. Preliminowany dochód z tego źródła wynosi 1.000.000.

Centralny Związek Przemysłu Piwowarskiego i Słodowniczego w Rzplt. Polskiej.

Biuro Centralnej Komisji Przywozowej zakomunikowało nam, że w wypadkach częściowego uiszczania opłat manipulacyjnych (ratami) należności nie można dzielić na ilość rat większą od czterech, wysokość zaś poszczególnych rat nie może być niższa od złotych dwustu. Ponieważ szereg browarów uzyskał już pozwolenia na przywóz chmielu z zagranicy, ulga powyższa może być również stosowana przy wykupie pozwoleń przywozowych na chmiel czechosłowacki.

W dniu 4 b. m. o godzinie 11 przed południem odbyło się w Ministerstwie Handlu i Przemysłu posiedzenie w sprawie wywozu słodu. Ministerstwo Przemysłu i Handlu reprezentował p. dyr. Turski, ze strony słodowni samodzielnych był p. dyr. Merunowicz, ze strony browarów p. dyr. Cygański, handel słodem reprezentował p. dr. Rudowski, wreszcie z C. Z. P. P. i S. brał udział w posiedzeniu p. W. Adam. Po stwierdzeniu faktu, że wywóz słodu w początkach roku bieżącego zupełnie zamarł i przy dzisiejszych konjunkturach wskrzeszony być nie może, zastanowiono się nad możliwościami pomocy rządowej. Postulaty przemysłowców sprowadzają się do konieczności udzielania gwarancji Banku Gospodarstwa Krajowego na pożyczki zagraniczne, z uniknięciem zbiorowej solidarnej gwarancji, poza tem uznano za konieczne udzielanie przez rząd premji wywozowych, obniżenie o 90% taryfy przewozowej na słód, refakcje listów przewozowych na jęczmień, zużyty na wyrób wyeksportowanego już słodu i wpłynięcie na obniżenie taryfy kolei Gdańskich niewspółmiernie wysokich.

P. dyr. Turski, przedstawiciel Ministerstwa Przemysłu i Handlu, po szczegółowem omówieniu spraw poruszonych, przyrzekł wszcząć petraktacje z Ministerstwem Kolei w sprawie taryf przewozowych na słód, kierowany zagranicę i poprzeć sprawę gwarancji kredytów przez Bank Gospodarstwa Krajowego. Wynik będzie urzędowo zakomunikowany C. Z. P. P. i S. w najbliższym czasie.

Ministerstwo Skarbu zezwala na spłacanie podatku od obrotu za 1 półrocze 1925 r. w trzech równych ratach, a mianowcie: 1 rata do 10 listopada, 2 — do 10 grudnia i 3 — do 31 grudnia 1925 r.

Podatek dochodowy za rok 1925, którego termin płatności upływa 1 listopada 1925 r., Ministerstwo Skarbu rozłożyło na dwie raty płatne: 1 rata do 15 listopada, 2 — do 15 grudnia 1925 r.

Niedotrzymanie wymienionych terminów pociąga za sobą natychmastowe egzekwowanie podatku wraz z karami licząc od ustanowionego terminu płatności. W ten sposób mogą być utracone wszystkie ulgi przyznane płatnikom w uwzględnieniu ciężkiej sytuacji gospodarczej. Zmniejsza to znaczenie zarządzeń Ministerstwa, które miały na celu ułatwienie spłaty podatków.

Z oficjalnych źródeł dowiadujemy się, że Rząd wystąpi do Sejmu z projektem Instytutu Handlu zagranicznego, którego zadaniem będzie akcja informacyjno - handlowa i propagandowa. Instytut nie będzie instytucją rządową. Na konferencji, która miała miejsce w Ministerstwie Przemysłu i Handlu dnia 3-go b. m. przedstawiciele kół gospodarczych pod przewodnictwem wiceministra Doleżala, ustalili w głównych zarysach wytyczne projektu ustawy. Działalność instytucji będzie polegała na badaniu konjuktura, rynków i dróg zbytu, gromadzeniu informacji, kontakcie z poszczególnemi gałęziami przemysłu i handlu, inicjowanie eksportu, standaryzacji eksportu, występowaniu wobec ministra w sprawach handlu zagranicznego.

Związek Właścicieli Browarów w Polsce uprzejmie prosi o jaknajśpieszniejsze zamawianie druków akcyzowych na rok przyszły. Zamówienia poczynione w ostatniej chwili ze względów technicznych spowodują opó nienia wysyłki.

Zarząd C. Z. P. P. i S. przyznał niezamożnym słuchaczom Państwowej Szkoły Przemysłowej szereg stypendjów w łącznej sumie 475 z. miesięcznie.

W następnym numerze umieścimy urzędową instrukcję Ministerstwa Skarbu w sprawie używania cukromierzy.

CENY JĘCZMIENIA.

	1.XI	2.XI	3.XI	4.XI	5.XI	6.XI	
Warszawa . . .	20,00	—	—	20,90—20.15	—	20.75—22	
Poznań	21,25—22,25	—	21,00—22,00	—	20,80—21,80	—	
Katowice . . .	19,50—25,00	—	19,50—25,00	19,50—25,00	19,50—25,00	19,00—24,00	Zł. p.
Lwów	—	—	—	17,00—18,00	17,00—18,00	17,00—18,00	
Grudziądz . . .	20,00—22,00	—	22,00—24,00	—	20,00—22,00	—	
Gdańsk	21,00—23,00	—	21,00—23,00	21,00—23,00	19,00—21,50	19,00—21,00	Gld. gd.
Berlin	19,30—21,80	—	18,80—21,20	19,80—21,00	18,60—21,00	18,60—21,00	
Królewiec . . .	16,00—17.00	—	16,00—17,00	—	16,00—17,00	16,00—16,50	Mk. n.
Wrocław . . .	19,00	—	19,00	19,00	19,00	—	
Praga	—	—	—	—	210—215	—	K. č.
Hamburg:							
Dunaj . . .	—	—	—	—	—	8,60	Lfl.
Indyj. . . .	—	—	—	—	—	4,80	dol.
Malting. . .	—	—	—	—	—	8,60	hfl.
Chicago	65—78	—	70—76,5	71—77	64—77	65—76	cts. za bushel

CENY CHMIELU.

	1.XI	2.XI	3.XI	4.XI	5 XI	6.XI	
Warszawa							
Wyb. . . .	960.00	—	—	—	—	—	
I	900,00	—	—	—	—	—	
II	740,00	—	—	—	—	—	
Lwów							
Wyb . . .	—	—	960,00	—	—	—	Zł. p.
I	—	—	900,00	—	—	—	za 50 kg.
II	—	—	—	—	—	—	
Lublin							
Wyb. . . .	—	—	—	—	1050	—	
I	—	—	—	—	900	—	
II	—	—	—	—	825	—	
Norymberg.							
Rynk. . . .	340—480	—	440—530	410	445—530	420—520	Mk. n.
Hallerth. . .	—	—	—	510	—	460—520	za 50 kg.
Würtenb. . .	—	—	410	—	410	400—430	
Zatec							
I	—	—	—	—	—	—	K. č.
II	—	—	—	—	—	—	za 50 kg.

Wyrób, przywóz i wywóz piwa oraz wpływy należytości skarbowych w 1924.

OKRĄG IZBY SKARBOWEJ	Ilość browarów: istniejących	Ilość browarów: nowopowstałych	Ilość browarów: zlikwidowanych	Ilość browarów: razem	W tem czynnych: ilość	W tem czynnych: wyrób hektolitrów	Ilość robotników w browarach	Ilość miejsc sprzedaży: hurtowych składów piwa	Ilość miejsc sprzedaży detalicznej: w naczyniach zamkniętych	Ilość miejsc sprzedaży detalicznej: z wyszynkiem	Przywóz: z zagranicy (hektolitrów)	Przywóz: z Gdańska (hektolitrów)	Wydano do konsumpcji bezpośrednio z browar. (hektolitrów)	Ogólna konsumpcja piwa krajowego i zagranicz. (hektolitrów)	Wywóz: zagranicę (hektolitrów)	Wywóz: do Gdańska (hektolitrów)	Wpłacono: podatku od piwa (złotych)	Wpłacono: za patenty akcyzowe (złotych)	Użyto do wyrobu: słodu (centnarów metrycznych)	Użyto do wyrobu: chmielu (centnarów metrycznych)	Użyto do wyrobu: innych surowców (centnarów metrycznych)
Warszawskiej . .	37	—	2	35	30	205.000	598	98	39	678			174.000				899.111	2.640,4	31.637	936	—
Lubelskiej . . .	24	—	1	23	21	38.000	173	—	7	820			40.000				198.343	637,20	7.000	120	—
Łódzkiej	25	—	2	23	17	66.538	344	31	72	869			63.038				310.105	1.187,03	10.228	156	—
Kieleckiej . . .	30	—	—	30	30	65.138	171	69	8	200			63.290				302.730	873,70	10.314	175	—
Białostockiej . .	21	—	—	21	18	42.800	126	35	33	713			42.800				181 292	513,60	6.348	92	—
Brzeskiej	7	—	—	7	7	7.824	33	21	—	884	3.986	10.151	7.305	1.521.737	1.821	1.155	28.875	318,90	1.122	23	—
Wołyńskiej . . .	14	1	—	15	15	33.170	157	21	2	767			31.583				153.411	391,88	5 280	132	—
Wileńskiej . . .	4	—	—	4	4	17.595	53	28	32	384			16.978				78.914	306,90	2.889	44	—
Krakowskiej . . .	20	—	3	17	17	270.000	290	85	142	364			252.000				1.666.091	7.100	50.056	860	65
Lwowskiej . . .	35	—	1	34	34	296.243	589	139	150	410			281.022				1.728 187	581,31	55.942	868	165
Wielkopolskiej . .	52	—	1	51	31	142.350	606	132	137	522			129 942				758.440	2.118,10	27.845	557	13
Pomorskiej . . .	17	—	2	15	15	71.114	228	40	64	63			54.797				403.326	1.379,5	12.133	183	11
Śląski Urz. Woj. .	8	—	1	7	7	376.528	798	71	334	136			350.845				2.187.292	984,20	69.216	3.072	—
Ogółem . .	294	1	13	282	246	1.632.300	4.166	770	1.020	6.810	3.986	10.151	1.507.600	1.521.737	1.821	1.155	bez Śląska 6.708.825 na Śląsku 2.187.292 w urz. celn. 7.930	19.032,72	290010	7.218	254

A. Stawki podatkowe.

I. W b. zaborze rosyjskim: od puda słodu (16.371 kg)
   a) w browarach przerabiających do 2.000 pud. — 4.20 zł.
   b) w browarach przerabiających ponad 2.000 pud — 5.00 zł.

II. W b. zaborze austrjackim: od stopnia sacharo-metrycznego ekstraktu (stawki rzeczywiste)
   a) w browarach przerabiających rocznie od 10.000 hkt. brzeczki — 0,48 zł.
   b) w browarach przerabiających rocznie ponad 70.000 hkt. brzeczki — 0,52 zł.

III. W b. zaborze pruskim: od hektolitra wydanego gotowego piwa minimum — 3,80 zł. maximum — 12,00 zł. w zależności od mocy piwa i ilości produkcji browarów.

B. Hurtowa cena sprzedażna.

1 hkt. piwa przeciętnie 40 zł. (od 32 zł. do 44 zł.).

Fakturowanie w złotych, w złocie i w walutach obcych.

Na temat ten wygłosił odczyt p. adw. dr. Adolf Tilbs w Związku Przemysłowców w Krakowie. Prelegent uważa, że rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 kwietnia 1924 r., traktujące o wierzytelnościach w walutach obcych i w złotych w złocie, hipotecznie zabezpieczonych w związku z poprzednio ogłoszonemi ustawami, w niczem nie sprzeciwia się uznawaniu ważności umów w złotych w złocie i w obcych walutach bez względu na to, czy są hipotecznie zabezpieczone czy też nie. Zdaniem prelegenta, tego rodzaju umowy pociągają za sobą na wypadek spadku złotego jedynie obliczenie dopłaty w złotych. Nie powodując popytu na obce waluty, tego rodzaju umowy nie powodują spadku złotego. Umowy o t. zw. „efektywne" obce waluty należy uważać za szkodliwe, ponieważ powodują gospodarczo nieuzasadniony popyt na obcą walutę, obniżając kurs złotego. Oczywiście należy uczynić wyjątek dla faktur towarów do nas importowanych. Stosunki handlowe z zagranicą i potrzeba obcych walut na pokrycie dla naszego banku emisyjnego zmuszają do dopuszczenia faktur dla towarów importowanych i eksportowanych wystawianych w pełnowartościowych walutach obcych.

CENA OGŁOSZEŃ: 1 str. Zł. 120.—; ½ str. Zł. 60.—; ¼ str. Zł. 30.—

Redaktor: W. Adam. Wydawca: Centralny Związek Przemysłu Piwowarskiego i Słodowniczego w Rzplitej Polskiej.

Drukarnia i Litografja p. f „JAN COTTY" w Warszawie, Kapucyńska 7.